

ابناء و نژادى هنر كاربافى

در بزد

مؤلفان:

ويدا سادات انوشه - دكتور رضا جعفرى - دوشن

مريم شيردلى - سيد حسين موسوى - محمدرضا دهقان مهر جند

پاييز ۱۳۹۸

سر: خاصه	انوشه، ویدا سادات، ۱۳۷۰
عنوان و نام پدیدآورندگان	ایماد و زوایای هنر کاربافی در یزد / مؤلفان: ویدا سادات انوشه و [دیگران]
مشخصات نشر	یزد: انتشارات اندیشمندان یزد، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۶۴ ص
تایک	۱- ۱۸۰- ۴۸۴- ۶۰۰- ۹۷۸- ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	پدیدآوران: ویداسادات انوشه، دکتر رضا جعفری ندوشن، مریم شیردلی، سیدحسین موسوی، محمدرضا دهقان مهرجندی
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	کاربافی -- ایران -- یزد
موضوع	«Karbafy -- Iran -- Yazd»
موضوع	نساجی -- ایران -- یزد -- تاریخ
موضوع	Textile industry -- Iran-- Yazd -- History
سبب نگارش	BF ۳۶۸
رده بندی دی	۸۱۶/۶۳
شماره ثبت کتاب	۵۹۲۶۷۷۱
شماره مجوز کتاب	۳۵۵-۹۸

ایماد و زوایای هنر کاربافی در یزد

مؤلفان: ویدا سادات انوشه - دکتر رضا جعفری ندوشن

مریم شیردلی - سید حسین موسوی - محمدرضا دهقان مهرجندی

✧ ناشر: انتشارات اندیشمندان یزد

✧ نظارت چاپ: سید محمد موسوی

✧ صفحه آرا: آتنا ماندی

✧ قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

✧ شابک: ۱- ۱۸۰- ۴۸۴- ۶۰۰- ۹۷۸

✧ نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۸

نشانی ناشر: یزد، خیابان فرخی یزدی، پاساژ ۱۱۰، طبقه همکف، انتشارات اندیشمندان یزد

تلفن ۰۳۵ - ۳۶۲۶۹۳۳۰ - ۹۱۳۳۵۶۶۷۲

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۸.....	تاریخچه‌ی بافت‌بافی
۱۰.....	هنر کاربافی
۱۰.....	کاربافی میبد
۱۲.....	کاربافی در قدیم
۱۵.....	محصولات کاربافی
۱۶.....	کلیات بافندگی (در گذشته و حال)
۱۶.....	نساجی سنتی
۱۷.....	مقدمات بافندگی
۱۷.....	اصول بافت
۱۷.....	تشکیل دهنه کار
۱۸.....	بودگذاری
۱۸.....	دفتین زدن
۱۸.....	دستگاه‌های بافندگی سنتی به لحاظ وضعیت قرار گرفتن باصده
۱۸.....	دستگاه‌های چاله‌ای
۱۹.....	دستگاه‌های روی زمینی

- دستگاه کاربافی قدیمی روزمینی ۲۰
- کارگاه‌های بافندگی کوچک ۲۰
- طرز کار ماشین بافندگی ۲۲
- نخ چله ۲۳
- نخ پود ۲۳
- بافت ۲۳
- اجزای تشکیل دهنده دستگاه بافندگی سنتی ۲۴
- اجزای دستگاه کاربافی ۲۴
- اجزای دستگاه و ماشین کاربافی ۲۵
- ۱- پدال ۲۵
- ۲- نورت - نورد غلتک (رچ پیچ) - هلمین ۲۶
- ۳- پایه نورد ۲۸
- ۴- برگیر - میخ طویله پهلوش ۲۹
- ۵- شانه - دندونه ۳۰
- ۶- دفه یا دفتین ۳۱
- ۷- ورد - گرت ۳۲
- ۸- ماسوره ۳۶
- ۹- ماکو ۳۶
- ۱۰- میتیز ۳۷
- ۱۱- جیرجیرک - ساز ۳۸
- ۱۲- شیم جیره - میله واسطه ورد و پدال ۳۹

۴۰	۱۳- میخ - کلی
۴۱	۱۴- گودال - چاله
۴۳	۱۵- چوب بالا هوا - حائل چوبی
۴۴	آماده کردن نخ بود برای بافندگی
۵۷	الیات مصرفی در کاربافی
۵۷	دلایل استفاده از پنبه در کاربافی
۵۸	طرح‌ها و نقش‌های راجع
۵۹	پیشنه‌های مرتبط با کاربافی
۵۹	کارخر یا کارفرما
۵۹	گرت کن
۶۰	کاردوان
۶۰	چله کش
۶۰	خراط
۶۰	شانه‌ساز
۶۰	حلاج
۶۱	منابع و مآخذ

مقدمه

کاربافی یکی از صنایع نساجی سنتی است که در شهر تاریخی میبد بافته می‌شود. این صنایع دستی ریشه در تاریخ و فرهنگ مردم میبد دارد. این هنر سنتی که به «کارتوفی»، «کارششوک» و «کارکرباس» معروف است و هنرمندان میبد از روزگار دور تا به حال در خانه می‌بافتند.

قدمت کاربافی در دوران تیموری بازمی‌گردد و این دستباف سنتی به عنوان پارچه پوشاک برای انواع چادر زنانه، چادرشب، روانداز، روتختی، پارچه‌های لباسی، بنچه سفر، ستمال، حوله، پلاس، کیسه حنا و ... استفاده می‌شود.

رونق کاربافی در گذشته به حدی زیاد بود که در هر خانه‌ای حداقل یک یا دو چاله کاربافی وجود داشته و محصولات این هنر دستی به سایر شهرهای کشور صادر می‌شد اما متأسفانه در صدها دهه‌های اخیر به دلیل ورود ماشین‌های بافت پارچه صنعتی و جایگزین شدن تولیدات آن با پارچه‌های بافت سنتی، کاربافی رونق بازار خود را از دست داده است.

شکل ۱